

עין משפט
נר מצוה

בו א מיי פטיו מהל' אבידה הל' יח סמג עשין עד טושע"ע ח"מ סי' רס סעף ח:

בו ב מיי שם ופטיו מהל' סעף ח: רומה הלכה ז סמג שם טושע"ע שם:

בח ג מיי פ"ט מהל' רומה הלכה ו:

בח ד הרמב"ם השמט זס סמג ד' הרמב"ם השמט זס

ע ה ו ד ח ט מיי פטיו מהל' אבידה הל' יח סמג עשין פג טושע"ע ח"מ סי' רס סעף ח:

רבינו גרשום

פֿיסקא נױפֿל הנמצא. גורל שנפל מן השוכב. חוץ מג' אמה ה"ו של מוצאו. דאיכא למימר מעוברי דריכים נפל: אומר ר' חנינא. להיכא דאיכא רובא ואיכא קרוב הולכין אחר הרוב אע"ג דרובא דאורייתא דכתיב אחרי רבים להטות וקרוב דאורייתא דכתיב והיה העיר הקרובה אל החלל (ו) דאי אכא שוכב ויש בו רוב הולכין אחריו ומיניה נפל: ואע"ג דאיכא. עיר רחוקה מינה דנפיש מינה דאיכא רובא דאינשי אלמא בחד קרוב אולנין. ומשני בדליכא נפיש מיניהו משי"ה אולנין בחד קרוב אבל היכא דהוי רוב וקרוב אולנין בחד הרוב: ולילוי בחד רובא דעלמא. דאיכא למימר דקטליה עוברין ושבין: ביושבתי בין ההרים. דלא קא עברי ואולי אינשי להם וליכא למימר לילוי בחד רובא דעלמא הואיל דליכא אינשי משי"ה אולנין בחד קרוב אבל בעלמא לא אולי' בחד קרוב: הכא במאי עסקין. דהוי של מוצאו: במדרה. שאין יכול לברוח אלמא מדרה עצמו מעט מעט: דאמר בר עוקבא כל המדרה אינו מדרה יותר מג' אמה. והואיל דהאי נמצא חוץ מג' אמה ודאי מעלמא נפל ומשי"ה הרי הוא של מוצאו: ורגלו אחת בתוך ג' אמה ורגלו אחת חוץ מג'. מי אולנין בחד שוכב או בחד רובא דעלמא: ועל דא אפקוהו לר' ירמי' מבי מדרשא. משום דמטרדי להו בשאלות שאין בהן ממש:

(א) נראה דל"ל ואם איכא שוכב אחר רחוק מהו ויש צו הכרה יותר מהו הולכין אחרי וכו'.

כג:

חוץ לַחמשים אמה הרי הוא שׁל מוצאו. דאלינן במר רובא דעלמא ואפי' למ"ד אין הולכין בממון אחר הרוב היינו במקום ^(ו) שהוא מוחזק אבל הכא דליכא חזקה דממונא אולנין במר רובא וא"ת בפרק אלו מציאות (ב"מ דף כד. וס) לרבנן דרבי שמעון בן אלעזר דלמרי אפילו צעיר שרובה כותים חייב להכריז בדבר שיש בו סימן ואמאי לא אולנין במר רובא כיון דליכא חזקה דממונא ^(ז) וי"ל דתקנת חכמים היא כדי לקיים מצות השגת אבידה כיון כיכול להתברר ע"י הכרה אם היא של ישראל וישראל גמי לא מייאש דמסיק אדעתיה דלמא משכח ישראל ויכריז ^ח. **רוב** וקרוב הֵךְ אחר הרוב. וא"ת מאי קא משמע לן ממניתא היא (כמוצת דף טו.) ט' חנויות כולן מוכרות צמר שחוטא ואחת מוכרת צמר נצילה [וכו'] ובנמצא הלך אחר הרוב משמע אפי' נמצא קרוב לחנות המוכרת נצילה ומיךר ר"י צר מרדכי דאי ממניתא הוה אמינא כגון דאין דלמות מדינה נעולות ^א דאיכא מרי רובי קמ"ל רבי חנינא דאפילו דלמות מדינה נעולות דליכא אלא חד רובא ור' יוצא דפריך ליה בסמוך אפילו דלמות מדינה אית ליה לקמן דאפילו דלמות מדינה נעולות היינו במר דשני ליה דקיבלה מרבי חנינא ואין נראה לריב"ז א דאם כן מאי פריך ליה מקרא תיקשי ליה אמתיתא דתשע חנויות ואפילו חוקמה כשאין דלמות מדינה נעולות אלא טעמא דצענין מרי רובי אינו אלא מדרבנן משום גזירה כדלמחר בסוף פ"ק דכתובות

(דף טו.) ונראה לר"י דאי ממנתי' ה"א צנמצא צאמצע ^ב ועוד נראה לר"י דרבי חנינא אמת לאשמועינן דאפילו בקורבא דמוכח דאולנין במר רובא וכן משמע בסמוך גבי חבית שצפה צננה דצעי למימר דרב דלמחר כנגד עיר שרובה ישראל מותרת לית ליה דרבי חנינא והיכי מתוקמא דהא משמע דמותרת אפילו נמצאת סמוך לצית נכרי וזהו מטעם דאזיל במר רוב העיר ישראל וכרבי חנינא אלא ודאי לגבי קורבא דביתו של נכרי הוי קורבא דלא מוכח כיון שדרים רוב ישראל צאותה העיר וכי אזיל במר רובא היכא דהקורבא לא מוכחא ודלא כרבי חנינא א אבל אותה עיר כנגד האי דקירא הוי קורבא דמוכח ולכך אזיל במרה וכל ההלכה תתיישב כמו שאפרש ולהכי לא מיייתי ככוליה גמרא דרבי חנינא אלא לקמן גבי חצבא דאישתכח צפרדיסא של ערלה דקורבא דמוכח הוא שנמצא צפרדיסא דערלה גופיה וצפ"ק דבילה (דף י:) מיייתי ליה נמי גבי הא דתנן זימן שחורים ומלא לבנים לבנים ומלא שחורים אסורים ומפרש בגמ' כגון שזימן שחורים ולבנים ומלא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים מהו דמימא אינהו יניהו ואיתהפובי איתהפיק קמ"ל דהנך אזול לעלמא והני אחרניי נינהו ומעלמא אמו ומסיק עלה לימא מסייע ליה לרבי חנינא כו' והתם קורבא דמוכח הוא דהא שחורים ולבנים היו שם ומוכח דאינהו יניהו: **מתיב רבי יורא** ויהיה העיר הקרובה בו' מאי לאו דאיכא אחריתי דנפישא מינה. אמתניתא דתשע חנויות נמי הוה ליה לאקשויי אלא אמתניתא איכא לשנויי דלליכא ותו ליכא לאקשויי ניזיל במר רובא דעלמא דלגבי רובא דעלמא הוה קורבא זו העיר קורבא דמוכח אבל לר' חנינא דאפילו בקורבא דמוכח הלך אחר הרוב פריך שפיר דכי נמי משנינן דליכא אכתי תיקשי ניזל במר רובא דעלמא ז:

ברדליבא. תימא דהכא משמע דטעמא דהעיר הקרובה מציאה עגלה ערופה משום דמתוך הקורבא מוכח שמשם צא ההורג ובסוטה (דף מה:) תניא מנין שאם נמצא סמוך לעיר שאין צה צית דין שמניחין אותה שאין צה צית דין והולכין לעיר אחרת שיש צה צית דין ואמאי והלא סמוך הקורבא נראה שנאותה שאין צה צית דין היה: **ביושבת** בין ההרים. ואם תלמור ואמאי צלטריך קרא בסוף פרק מרובה (ב"ק דף פב:) דאין ירושלים מציאה עגלה ערופה ^א ואע"ג דכתיב (תהלים קכה) ירושלים הרים סביב לה מ"מ כל ישראל היו צאין לרגל וגם בשאר ימות השנה להביא נדרים ונדבות וגם אומות העולם היו צאין שם בצמורה שקרייה רוכלת עמים ^ב וי"ל שהיו מקומות שלא היו רגילים לצא רק בני ירושלים א' נמי צימי חוקיה שכל ישראל היו שם ולא היו צאין לסחורה: **ניפולר הנמצא בתוך חמשים אמה בו'**. ואמתניתא דתשע חנויות לא מצי למיפריך דהכא הוי קורבא דמוכח דהוי משוכן זה דהוי תוך חמשים והנך דנפישו הוי חוץ לני ועליל אחרנין דכרסיהו בחדשים אמה מליין ^ג: **ברדליבא**. לא מצי למיפריך דניזל במר רובא דעלמא דמיירי דליכא שום שוכב ^ד תוך שלשים ריס ואמר לעיל דלא שייטי אלא שלשים ריס ותו לא: **וְאִי דְּרִיבָא** אחרניי ודאי מההוא נפא. דבשלמא אי איכא דנפיש מיניה אחי שפיר דהוי של מוצאו כגון דהוי ההוא דנפיש של הפקר או של כותים אבל השתא דליכא ודאי מההוא נפל ולא מצי לשנויי כגון דליכא דנפיש אלא שוין דמכל מקום אמאי הוי של מוצאו כיון שקרוב לזה דהכי משמע דחוץ לחמשים אמה הרי הוא של מוצאו אע"פ שקרוב לזה מזה דהא תנן מלאו צין שני שובצין קרוב לזה שלו דכשהן שוין אולנין במר קרוב: **וְדִאִי** מההוא נפא. ואם תלמור ודלמא מעוברי דריכים נפל כדלמרינן לקמן גבי זיקי דתמרא דאישתכחן צי קופאי וי"ל דהיכא דודאי נפל ולא ידעינן ממי' תלינן צעוברי דריכם ^ה אבל הכא דמצי למימר דמשוכן צא לית לן למיתלי ולאחזוקי צנפילה דבני אדם נזהרין שלא יפלו מהם היונים: **וְעַל דא אפקוהו לרבי ירמיה מבי מדרשא**. אין לפרש משום דצעי מילתא דלא שכיחא כלל דהיכי איתרמי דרגלו אחת תוך חמשים ורגלו אחת חוץ לחמשים צלמנוס דהא אשכחנא דמתניתין נמי צכהאי גוונא איירי דקמני מחלה על מחלה יתלוקו ונראה לרבינו תם דמשום הכי אפקוהו משום דמדדה אינו מדדה כלל יותר מחמשים אמה אפילו רגלו אחת דכל מדות חכמים כן הוא ^ו: **מִצָּאָו** בין שני שובביין. ואע"ג דחד מייניהו נפיש אומר ר"י דהך פירכא הוי מצי למיפריך אמתניתא דתשע חנויות דהאי קורבא דלא מוכח הוא דאי הוי תוך חמשים לזה הוי נמי תוך חמשים לזה ואי הוי חוץ חמשים לזה הוי נמי חוץ חמשים לזה אפילו הכי אולנין במר קורבא ומיהו מצינן למימר דעיקר לא פריך אלא משום דצעי למיפריך ניזול במר רובא דעלמא ^ז אבל קשיא לרשב"א דהיכי מצי למימר אף על גב דחד מייניהו נפיש הא קמני מחלה על מחלה שניהם יתלוקו ואי חד מייניהו נפיש ניזל במר רובא ^ח ואומר ר"י דהוי מצי למימר וליטעמיך:

וְרִיזְיָרָי בחד רובא דעלמא. הוי מצי לשנויי דאין כי אם שני שובצין תוך ל' ריס אלא צעי לשנויי דומיא דרישא דיש שובצין הרבה אע"ג דהשתא דמוקי לה בצציל של כרמים לא הוי דומיא דרישא דהא רישא לא מיייר בצציל של כרמים צהא לא קפיד צמאי דלא הוי דומיא דרישא כיון שאין מוכיר צמשנמינו צציל של כרמים צשום מקום ועוד הוה מצי לשנויי קרוב לזה שלו תוך חמשים אמה וצמדדה:

לא יחפור פרק שני בבא בתרא

מתני' נִיפולר הנמצא בסוך חמשים אמה. של שוכב: **נמצא צין שני שובכות**. בתוך חמשים לשניהן: **גב' רוב וקרוב**. אם צא דבר לפניהו ויש צו להלך אחר הרוב והוא כך ואם תלך צו אחר הקרוב אינו כך הלך צו אחר הרוב ואע"ג דתרוייהו דלורייתא רובא דלורייתא דכתיב אחר רבים להטות

(שמות כג) וקורבא דלורייתא דכתיב והיה העיר הקרובה וגו': ואע"ג דאיכא אחרים. שרחוקה ממנו שגדולה ממנה צרוב עס: **בדליבא**. רחוקה מזו שגדולה ממנה אלא כולן שוות: צין הסרים. שאין דרך רוצחים לצא ממקומו' אחרים לכאן: לאו אע"ג דאיכא אחרניא. חוץ לחמשים אמה דנפישו מהאי: **אימא סיפא כו'**. הוא הדין דהוה מצי למיפריך נמי ליזיל במר רובא דעלמא אלא דאית ליה פירכא דעדיפא (ו): **הכא צמאי עסקינן**. כולה מתניתין מתרנא צמדדה צגול שאינו יכול לעוף אלא צדידיו מעט מעט הלכך תוך חמשים אמה של צעל השוכב ואף על גב דאיכא אחרניי (ס) דנפיש דכל המדרה אינו מדרה יותר מחמשים וחוץ של חמשים של מוצאו כיוון דאין מדדה יותר מחמשים וזה ילא חוץ לני' נפק ליה מתורת מדדה וקם ליה צתורת מפריח ואיכא למיזל ציה במר רובא דעלמא: **ועל דא אפקוהו**. שהיה מטריח עליהם: **וניזיל במר רובא דעלמא**. וליהוי של מוצאו דקא ס"ד דנמצא צין שמי שובכות אחוץ לחמשים אמה נמי קאי דנפיק ליה מתורת מדדה: צצציל

במר רובא דעלמא דאולנין בחד הרוב אע"ג דרובא דאורייתא דכתיב אחרי רבים להטות וקרוב דאורייתא דכתיב והיה העיר הקרובה אל החלל (ו) דאי אכא שוכב ויש בו רוב הולכין אחריו ומיניה נפל: ואע"ג דאיכא. עיר רחוקה מינה דנפיש מינה דאיכא רובא דאינשי אלמא בחד קרוב אולנין. ומשני בדליכא נפיש מיניהו משי"ה אולנין בחד קרוב אבל היכא דהוי רוב וקרוב אולנין בחד הרוב: ולילוי בחד רובא דעלמא. דאיכא למימר דקטליה עוברין ושבין: ביושבתי בין ההרים. דלא קא עברי ואולי אינשי להם וליכא למימר לילוי בחד רובא דעלמא הואיל דליכא אינשי משי"ה אולנין בחד קרוב אבל בעלמא לא אולי' בחד קרוב: הכא במאי עסקין. דהוי של מוצאו: במדרה. שאין יכול לברוח אלמא מדרה עצמו מעט מעט: דאמר בר עוקבא כל המדרה אינו מדרה יותר מג' אמה. והואיל דהאי נמצא חוץ מג' אמה ודאי מעלמא נפל ומשי"ה הרי הוא של מוצאו: ורגלו אחת בתוך ג' אמה ורגלו אחת חוץ מג'. מי אולנין בחד שוכב או בחד רובא דעלמא: ועל דא אפקוהו לר' ירמי' מבי מדרשא. משום דמטרדי להו בשאלות שאין בהן ממש:

מסורת הש"ס

(א) צילה י. (ב) [שם יא.], (ג) מינת ודלא כרבי חנינא צ"ל אחרי מינות אולי במרה. (ד) שש"י. (ה) [ועיי' מוס' נדה יח. ד"ה הלך].

תורה אור השלם

1 תיקה העיר הקרובה אל החלל ולקחו זקני העיר והוא עגלת בקר אשר לא עבר בה אשר לא משהה בעל.
דברים כא ג

הגהות הב"ח

(א) גב' ואי בדליבא ודאי:
(ב) שם יותר מני' אמה צני ר': (ג) שם ע' דא אפקוהו לר' ירמיה. יצ"ע ע"י צפ" גט פשוט סוף דף קס"ה דעל ידי משפה עיילתו לר' ירמיה: (ד) רש"י ד"ה אימא וכו' דעדיפא מינה הס"י:
(ה) ר"ה הכא צמאי וכו' ואע"ג דאילת אחרניי חוץ לחמשים אמה דנפיש:
(ו) תוס' ד"ה חוץ וכו' היינו במקום שהאחר מוחזק:

מוסף רש"י

רוב וקרוב. אם צא מעשה נפשי וס' לתלותו בדרב הקרוב לו להמיר או לאסור, וס' לתלותו אחר הרוב לענין אחר מלך קרוב. הלך אחר הרוב (ביצה י').

מוסף תוספות

א. ואפילו יודע המוצא דמישראל נפל, מ"מ מתיראשיי הבעלים וכו' [נדון]שוב המוצא דמרב גרים נפל. מוס' ה"לש"י צ"מ כד. ב. אבל ניפול הנמצא אין בו סימן וא"א להתזויר לבעלים. שם. ג. ורוב הכנסיין הוו ישראל. מוס' י"ד. ד. והאנופאפשטא, אלא משום ירישא נקט לה, וטפיקו אסור משום דהוה ליה קבוע. יעט"ב. ה. משום דכתיב לשבטך ירושלים לא נתחלקה לשבטים.יעט"ב. ו. וניזיל אן בחד רובא דעלמא. שם. ז. [ונ]כנן שנמצא בבביל מיוחד שאין רגילין בו אלא בני ירושלים. שם. ח. ועל דרך הרוב אין יוצאין חוץ מחמשים אמה. רשב"א. ט. אחר אלא זה. תוספות י"ד. אי מבני העיר י"ד. מעוברי דריכם. רשב"א. יא. דאולנין בחד רובא דעלמא. שם. יב. [ו]אפקוהו משום דאמר מילתא דלא אפשר. רשב"א. ועיין יעט"ב. יג. וקושא זו ראשונה אינה עיקר. רשב"א. יד. דהא היכא דליכא קורבא כלל ע"כ אולנין בחד רובא דרובא דאורייתא. שם.